

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **37** let

*Življenje razumemo šele,
ko se ozremo nazaj,
do tedaj pa moramo pogled upirati predse.
Søren Kierkegaard*

Foto: Dušana Findeisen, 2020

Voščilo prof. dr. Ane Krajnc ob prelomu v novo leto

Leto 2020 je bilo leto, ki nas je vse enako prizadelo v dušni mir, leto vsakršnih preizkušenj, ki nas zdaj zlagoma »lončarijo« v drugačne, bolj samostojne in bolj samozavestne ljudi; ljudi, ki bomo v prihodnje lahko izbirali med novimi in starimi potmi do znanja, kajti naša kultura učenja se zdaj širi in nam odpira pot do svetovne zakladnice znanja. Na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje smo si tudi v letu 2020 z izobraževanjem, kulturo, umetnostjo in drugače prizadevali za osebno rast, dostojanstvo, pravice in vreden družbeni položaj starejših, a tudi za to, da v digitaliziranem svetu starejši ne bi ostali nekje zadaj! Vsi skupaj se še ne zavedamo, kako pomemben korak v osebni razvoju smo naredili sprejemajoč digitalizirano izobraževanje! Skupaj spoznavamo nove načine učenja in življenja, pri tem pa ohranjamo za kasneje tudi tiste, ki jih že poznamo. Kmalu bomo lahko ne glede na zunanje okoliščine izbirali med njimi, kar nam bo vir samozavesti, občutka nadzora nad lastnim življenjem. Ob prelomu v novo leto želim vsem vam, da tudi po koncu krize ohranite solidarnost, medsebojno naklonjenost, vedoželjnost in znanje, ki ga pridobivate, vse, kar naredi življenje in izobraževanje vredno. Izobraževanju pa – to dobro vemo – se ne bomo odrekli, nikoli! Študentom, animatorjem študijskih skupin, mentorjem, vodjem univerz po Sloveniji, prostovoljcem, somišljenikom, partnerskim organizacijam doma in po svetu, vsem vam želim, da tudi v prihodnje utrjujete vrednote, ki nas vodijo v prihodnost. Pa obilico osebne sreče in samozavestno naprej!

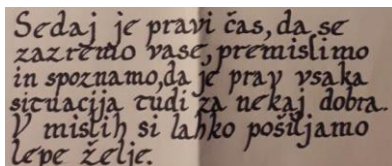

Na Ta veseli dan kulture je izšel zbornik VEZje, avtorjem in kulturi v ponos Velike Lašče, 3. december 2020

18 avtoric in avtorjev, sedanjih in nekdanjih članov literarne skupine UTŽO Velike Lašče, je prvič skupaj predstavilo svojo poezijo in prozo na 160-ih barvnih straneh. Knjiga je opremljena s fotografijami slik *Žive Agrež*. V času njene razstave v Velikih Laščah je pred leti steklo sodelovanje med to priznano slikarko, študentko UTŽO Ljubljana, ter skupino literarnih ustvarjalcev UTŽO Velike Lašče, saj so »literati« vsako sliko opremili s svojim verzom ali mislijo in tako dali razstavi tudi literarni pridih. Takrat se je porodila ideja o izdaji zbornika, takšnega, ki bi zajel tako literarne kot likovne stvaritve. Zbornik pred nami je uredila dolgoletna mentorica literarne skupine *mag. Ana Porenta*, oblikovala pa ga je študentka grafičnega oblikovanja *Gaja Grešak*, ki je v izgled zbornika vdihnila svojo mladostno svežino. Knjigo je moč tudi naročiti po telefonu 041 380 036. (Vir: Danica Cvetko, vodja UTŽO Velike Lašče)

In memoriam prof. dr. Sabini Jelenc Krašovec

Bali smo se tega trenutka. Izteklo se je življenje andragoginje profesorice dr. Sabine Jelenc Krašovec, nje, ki je zmeraj dajala prednost življenju! Dolgo je bila najmlajša članica katedre za andragogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in med študenti nadvse priljubljena predavateljica. Radi so se odločali za pisanje diplomskih nalog pod njenim mentorstvom. Četudi je bilo natančno strokovno ali morda prav zato, so se ob svoji profesorici počutili varne in zmožne, da nalogo opravijo. Sabina je znala na njih prenesti navdušenje za andragogiko, navdušenje za najrazličnejša področja izobraževanja odraslih, znala je na sebi lasten način teorije prevesti v življenje. V zadnjih letih se je skupaj s profesorico dr. Sonjo Kump poglobljeno posvečala izobraževanju starejših, starejših moških, tudi starejših delavcev. Pogumna Sabina! Nič več ne bomo deležni njene prekipevajoče življenjske energije in zamisli, njene zmožnosti, da naredi stvari preproste in dosegljive. Njeno življenje se je izteklo, a pustilo je sled in to je veliko, morda največ, kar lahko podarimo ... zanamcem, drugim.

Kaligrafija v dobrem in zlu. Ovojnice razveseljujejo tudi poštarje

Kako kaligrafinke v teh mrakobnih COVID-19 časih ohranjajo spretnosti pisanja in ... odnose? Študijski krožek *Človek in njegove pisave* (mentorica Mojca Močnik, UTŽO Ljubljana) ostaja povezan. Sleherni mesec si članice dopisujejo v različnih pisavah; v gotici, pisavi copperplate (pisarji so prepisovali knjige, nato pa so prepis prenesli na bakrene plošče za tisk), italiki.

Včasih so izdelane pisave preteklosti videti malce nenavadne, ko pripoved teče o vsakdanjih rečeh, a dopisovalke se trudijo tudi jezik dopisa prilagoditi pisavi. Zapišejo verze, misli velikih mislecev in ostajajo med seboj povezane. Veselijo se pisem in pisemskih ovojnica – te razveseljujejo tudi poštarje.

V želji, da maske padejo, da se zdajšnji čas umakne, je nastala nova zbirka pesmi Ljubljana, december 2020

... Vendar pa čas ni tako vsemogočen, kot se zdi. Ob njem sobiva prostor – prostor, ki je v nas. To je prostor svobode, v katerem lahko raziskujemo in se brez strahu oziramo drug k drugemu. To je prostor ustvarjalnosti in svetlobe. Študentke in študenti študijskega krožka Ustvarjalno pisanje (mentorica mag. Neli Filipič) nas s svojimi pesmimi želijo pobožati v želji, da se kmalu srečamo v nič več prepovedani telesni bližini, da maske padejo ...

Več: <http://www.utzo.si/cas-teme-prostor-svetlobe-literarni-zbornik-studijskega-krozka-ustvarjalno-pisanje/>

Victoria Crowe, škotska slikarka

Inovacije prostovoljstva in vzajemnosti spreminjajo ...

3. december 2020, po spletu

Odvil se je *Forum prostovoljstva* (80 udeležencev). »Slovenija je po prostovoljstvu za javno dobro visoko na tretjem mestu med 27-imi državami,« tako državni sekretar Cveto Uršič. V Občini Kočevje so sprejeli *Strategijo za starejše*. To je pripeljalo do *mreže prostovoljcev*, predvsem starejših, kajti mlade je težko pridobiti (župan dr. Vladimir Prebilič). Projekt *Vsak je lahko junak* se tam odvija v sodelovanju s šolami, tudi glasbenimi. Ob nevladnih organizacijah bi morale teči storitve tudi v javnih strukturah! *Izr. prof. dr. Jana Mali* (Fakulteta za socialno delo) je temu pritrčila. *Dr. Anica Mikuš Kos* pa je opozorila tudi na vrednost osebnega prostovoljstva (tolažba, pogovor). O prostovoljstvu mladih (Mladi zmaji, Nikoli sam, Kmečka skupnost) je govoril Amir Crnojevič (ZOD Ljubljana). S Socialno zbornico Slovenije načrtujejo Sekcijo za organizirano prostovoljstvo v socialnovarstvenih zavodih. Urška Telban (UTŽO Ljubljana) je na forumu predstavila delovanje Slovenske UTŽO v času prvega vala (nudenje tehnične računalniške pomoči in telefonskih pogovorov). Pridobili so donacijo računalniške opreme za socialno šibkejšje ter izvedli brezplačno usposabljanje za uporabo aplikacije Zoom več kot 400 starejših prebivalcev MOL. (Vir: Urška Telban)

Človekove pravice so brez oznake roka trajanja. Utrjevanje pravic starejših 28.-29. september 2020, po spletu

V politiki odločevalci in drugi komaj zdaj odkrivajo, kar vsi, ki smo blizu vprašanju starejših, vemo že desetletja! *Strengthening Older People's Rights in Times of Digitalisation* (slov. *Utrjevanje pravic starejših v času digitalizacije*), v organizaciji BAGSO, Age Platform Europe in Nemškega zveznega ministrstva za družinske zadeve, starejše, ženske in mladino, je bil naslov njihove nedavne spletne konference. Kaj so povedali? Prvotne razprave okrog zaščite starejših so se v času pandemije nazadnje le prevesile v razpravo o pravicah starejših. Vpogledi OECD v digitalizacijo med krizo COVID-19 so razkrili številne vrzeli v družbi. Socio-ekonomske razlike je moč premostiti z izobraževanjem. Vseživljenjsko izobraževanje omogoča participacijo za razvoj družbe in gospodarstva. *Pravica do izobraževanja ni družbena, marveč človekova pravica in to v vseh obdobjih življenja*. V imenu enakosti bodo vprašanja starejših vključena v vse politike. Potrebujemo sodelovanje starejših pri načrtovanju tehnologije ...,« so še povedali.

Več: https://www.age-platform.eu/sites/default/files/EU-Ageing_Dokumentation_ENG.pdf

Dr. Milan Brglez na posvetovalnem obisku na Slovenski UTŽO Ljubljana, december 2020

V imenu *Interesne skupine za solidarnost med generacijami pri Evropskem parlamentu* (EP Interest Group on Solidarity between Generations), ki smo jo nekoč poznali pod imenom *Intra group of Ageing*, se je dr. Milan Brglez oglasil na posvetovalnem obisku na Slovenski UTŽO. Beseda je tekla o starejših, o vlogi izobraževanja v njihovem življenju in pri gradnji njihovega družbenega položaja, o uveljavljanju njihovih pravic. Dr. Brglez se zavzema za pospešeno gradnjo digitalne pismenosti starejših, za vključevanje *vseh* starejših, še posebej onih v po-poklicnem obdobju, v procese digitalizacije. Zdravstvena kriza je pokazala, da je solidarnost generacij zdaj potrebna bolj kot kadarkoli doslej. Interesna skupina, ki jo sestavljajo štiri politične skupine, bo delovala v soglasju z nevladnimi organizacijami.

Moira Allen

Zmanjšajmo vrzel med mlajšima in starejšo generacijo. Četrtna svetovna konferenca digitalne mreže starejših "Pass-it-on" 6. december 2020, po spletu

Zbrali so se predstavniki organizacij starejših in za starejše z vsega sveta na konferenci, ki jo je vodila Moira Allen, podpredsednica "Pass-it-On". Z uvajanjem digitalne tehnologije se je sprva naglo večala vrzel med deležem mlajših in starejših, ki uporabljajo internet in IKT. Družbeni položaj starejših se je z digitalizacijo tako še slabšal in pospešilo se je socialno izključevanje starejših. Zanimiva je ugotovitev, da se je to dogajalo tako v razvitih kot tudi v manj razvitih državah! Podatke so predstavili predstavniki afriških, azijskih kot tudi evropskih in ameriških držav. Indija je npr. reševala problem, kako širiti digitalno pismenost v krajih brez elektrike, med nepismeno prebivalstvo, ki šolanja ni bilo deležno. V razvitih državah: Kanada, Nemčija, Islandija itd. že dlje delujejo brezplačni programi digitalnega opismenjevanja starejših. V Nemčiji so med letoma 2007 in 2016 uspeli povečati rabo interneta pri starejših z 31 na 67 odstotkov. Iz Kanade poročajo, da so dosegli 80 % internetno aktivnih starejših. V obeh primerih je ukrepala in financirala procese digitalizacije življenja starejših država. Ko smo pri nas prvič ugotavljali, koliko starejših uporablja internet, je bila številka zelo nizka: 3 %. Ker država in Evropska unija pri tem ne nudita sistemске podpore, delež raste prepočasi.

Smo predolgo čakali na mestu, zanemarjali najpomembnejše dejavnike razvoja?

Med starimi od 55 do 64 let je rednih uporabnikov interneta 56 %, med starimi od 65 do 74 let pa 39 %, kar je sicer bistveno več kot leta 2016, ko je bilo takšnih 29 %. Tudi starejši internet primarno uporabljajo za iskanje informacij, a jih 10 % internet uporablja tudi za dostop do družabnih omrežij, kar dokazuje, da družabna omrežja niso priljubljena le med mladimi. Korona nas je nenadoma priklenila na računalnik, da smo dejavnosti in komunikacijo vezali na digitalno tehnologijo. Brez nje ni več mogoče živeti. Smo predolgo čakali na mestu, zanemarjali najpomembnejše dejavnike razvoja? (Vir: prof. dr. Ana Krajnc)

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Nadaljujejo se ali začenjajo se evropski projekti Erasmus+ in drugi Ljubljana, december 2020

V tem času Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje vodi šest evropskih projektov, med njimi štiri, ki so se pravkar začeli. Za nami so začetni sestanki v projektih *GGA, Daj, hodi dalje in prejmi nagrado*, ki ga partnerji iz Litve, Nizozemske, Bolgarije in Slovenije posvečamo teoriji in praksi prostovoljstva starejših; *TAG, Blizu starosti, blizu spolu*, ki starejših ne obravnava več le po starosti in v skladu s starizmi ali njim navkljub, marveč tudi po spolu, kapitalu socio-kulturnega spola, ki ga ženske v poznejših letih življenja prinašajo v izobraževanje. *Sanjska soseska*, ki vodi v ustvarjanje mreže medsebojne pomoči, umetnosti in kulture starejših, tistih, ki gredo težko zdoma. Januarja in februarja, ko smo razvijali te projekte, še ni bilo COVID-19, a kot bi slutili, smo se priključili še projektu, ki obravnava medgeneracijski šport po spletu.

Napovedujemo, vabimo

Poslušajte v oddaji Storž, Radio Slovenija Prvi, kaj so povedali:

Študenti gredo zdaj vštric s časom.

Ves slikovni material si pri umetnostni zgodovini lahko pogledaš na centimeter blizu.

Študentka v visoki starosti se iz doma starejših priključi predavanju.

Vpisujejo se starejši iz vse Slovenije.

Iz pižame skočimo v javno oblačilo in gremo pred zaslon.

Predavanja strukturirajo čas.

Morda brez te krize nikoli ne bi zvedeli, kako dobro je sedeti pred zaslonom s kavo pred seboj in biti hkrati na predavanju, ko zunaj sneži.

Sodelovali so vodja UTŽO Ljubljana Alijana Šantej, študentka in nekdanja radijka Mirjam Bevc Peressutti, vodja jezikovnih programov Alenka Gabriela Ščuka, mentor Miloš Klemen Mahorčič.

Več: <https://radioprvi.rtvsllo.si/2020/11/storz-211/>

Adventni koledar projekta CODANEC

Pod številko štirinajst se skrivajo dobre želje mentorice Lidije Bertoncej s Slovenske UTŽO. Sledi besedilo o praznovanju Božiča v Sloveniji. Vabimo vas, da ga odkrijete:

<http://codanec.eu/14-advent/>

Poslušali smo Alenko Bole Vrabec v mislih na vas. Njen jezik je lep in negovan, njena pot zanimiva

Oddaja v spomin na *Alenko Bole Vrabec*, dramsko igralko, režiserko, prevajalko, ki nam je v slovenskih prevodih približala literarne mojstrovine Gabriela Garcie Marquesa, Carlosa Fuentes, Camilla Joseja Celle, Miguela Angela Asturiasa in drugih.

<https://ars.rtvsllo.si/2020/04/nasi-umetniki-pred-mikrofonom-240/>

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net